

ANITA GRAUMANE

DRUVIENAI

Druviena, kur tavas druvas,
kas senāk tev vārdu deva?
Cīrulis sauc jau zilgmē,
Bet arājs kā nenāk tā nenāk.

Druviena, kur tavi meži,
vai aizbrauc pa lielceļu tālē?
Pērļa sils acīm platām
tieši dvēselē skatās.

Druviena, dižgari tavi
tepat vēl dvēselē dziļi
neļauj nogremdēt dzelmē
ceļu uz gaismas pili.

Kaut tava vecā skola
kā Kukažiņa uz akmens
tup pelēka lielceļa malā
un vientuļu asaru slauka,

Nāk Cibiņi acīm gaišām
un cerīgi nākotnē skatās.
Druviena, vēl tavas pērles
guļ atvaros neatrastas.

JĀNIM PORUKAM

Kas tavas dzīves sāpes izraudās?
Vai balta roze, kas kā pērle lās,
vai sarkanā, kas deg kā siržu liesma,
vai klusumā vēl neatrasta dziesma?

Kas tavus mīlas vārdus izrunās?
Vai bērniņš mazs, vai mātes lūpas maigas,
kas atmiņā vēl skūpstu spiež uz vaiga?
Vai varbūt sapņos netveramais stāvs,
kas kaut kur mēnesnīcas gaismā staigā?

Es nezinu, es tikai tuvojos
tai mīlai mūžīgai un sāpēm rūgtām,
kas katrā dzīvē ienāk neielūgtas,
un klusi dvēselē auž gaismas staru,
lai visiem es šai saulē piedot varu.

Kā pa tīmeklīti vieglu,
Kas pār seju klusi rīsa,
Vakarblāzma lēni dzīsa,
Atkal tumša debess visa.

Tikai zvaigznes, baltās zvaigznes
Mani sapņu zemē aiznes,
Un kā stirnu māte bikla
Nāk pār pļavu balta migla;

Visu zemi klusi apņēm
Mēness burvība un sapņi.

Rudens lapu smarža rūgtā,
Pielijušie ceļi –
Ielūgti vai neielūgti
Dārzā staigā veļi ...

Tumsa biezāka par segu
Gulst pār zemi mulsi,
Tikai dzīslās nenorimis
Dīvains nemiers pulsē...

Gājuputnu ilgām līdzī
Sirds pēc saules sēro,
Kamēr rudens soļiem rimtiem
Ziemas ceļu mēro.

Samierinies, paliec rātņa,
Rudens smarža rūgtā
Tavu dvēseli sadziedinās
Nelūgta vai lūgta.

Pa vienai – tik trausli, kā lidojot
Lapa pēc lapas krīt zemē,
Un sapņi no dvēseles atraujas
Kā putni, bet nelido projām.

Un zeme guļ smaga, un klusējot
Uzsūc debesu asaras sevī,
Un koku dvēseles krāsainās
Pārvērš par skumjiem veļiem.

Ir smagi un viegli, un negribot
Rudens ienāk kā ceļinieks krūtīs,
Viņš atkal grib tevī pārziemot,
Un parādīt durvis tam grūti.

Pa vienai, tik trausli, kā lidojot
Lapa pēc lapas krīt sejā,
Tu pieņem rudeni klusējot
Un smaržo pēc dūmiem - kā dzejā.

Tai dziesmai, ko dziedāšu es,
No sapņiem būs melodija,
No zvaigznēm savīti vārdi,
Un spēlēs tos egļu mežs
Uz mēness sidraba stīgām.
Tā dziesma būs – Mīlestība.

Bet atbalss kad atpakaļ nāks-
Vai vīsies kā sapņu vija,
Vai trauksies kā putns ātrs,
Kam saule deg spārnu galos?
Jeb atnesīs atbildi man-
Šai spēlē es nepiedalos!

Un tomēr – tai dziesmai, kas skan,
Izlauzusies no lūpām,
No sapņiem ir melodija
Un spēlēs to egļu mežs,
Un zvaigžņotai velvei pāri
Tev raksta, ka mīlu es.

MĀTEI

Krīt melnā rudens naktī baltas zvaigznes
Kā mirklī gaišākie no mūža tava,
Un salti vēji viņu gaismu aiznes
Tiem, kuriem siltuma un mīlas nav.

Māt, pastiep savas nogurušās plaukstas,
Lai maza zvaigzne nolaižas kā zieds.
Vai maz to dienu, kuras bija aukstas,
Vai maz ar smagu rūpju nastu iets?

Bet šodien noliec visas skumjās domas,
Lai acīs rudens gaišo krāsu prieks.
Tev pretī sniedzas daudzas mazas rokas
Un katrā - sudrabetu zvaigžņu sieks.

Ak, laimīgs, māt, tas, kura dzīvei pāri
Tik daudzas, siltas, gaišas zvaigznes mirdz...
Vēl laimīgāks, ko allaž sargājusi
No visām pārestībām mātes sirds.

TĒVAM

Noliec brīdi klēpī rokas, manu labo tēt,
Visus darbus nepadarīt, visus nepaspēt.
Tas nekas, ka saule zemu, - augstu zvaigznes mirdz,
Un, pa mūža ceļu ejot, gaišāka top sirds.

Nepatīk tev skaļi vārdi. Pieticīgs tu ej,
Klusi savu darbu darot, pāri pasaulei.
Bet kad piekusušas rokas, noguris kad gars,
Tava dvēsl'e veldzi smeļas dabas azotē.

Noliec biežāk malā darbus, manu mīļo tēt,
Ir tik labi ezermalā klusi pasēdēt...
Tas nekas, ka saule zemu,- augstu zvaigznes mirdz,
Un tik daudzas mazas plaukstas silda tava sirds.

MEITAS ISTABĀ

- Māmiņ, nesper soli te,
Te ir mana pasaule!
Ar lupatu un birsti šo
Tu te visu saputro!

- Labi, bet man paskaidro,
Kāpēc sega zemē vērtās?
Kas tur sakrauts kārtu kārtās
Ir uz skapjaugšas? Un tur-
Pagultē kas nomests guļ?
Ak, mans dievs, un tapetes
Varbūt apgleznou es?!

- Māmiņ, tikai nebaries,
Lūdzi labāk paskaties:
Zaļā sega ir man pļava,
Kurā katram vieta sava -
Re, kur raibais sunīt's Reksis,
Bet tas plastilīna kleksis
Ir man neliels avotiņš-
Pļavā visus dzirda viņš.
Tur tās baltās vates pikas,
Te pie zemē mestās rikas,
Ir man mazas aitiņas,
Paganīties izlaistas.

Tur uz skapja, kārtu kārtām,
Slienās princesītes nams.
Tas no māsas rokām ātrām
Kā no pūķa sargājams!
Bet zem gultas juku jukām
Tur, kur putekļains un tumšs,
Papīros un lupatiņās
Dzīvo mazās raganiņas.
Māmiņ, tās tev ļauju es
Pabaidīt un projām nest.

Tikai nenodzēs no sienas

Mājiņu, kur dūmi slienas.
Mēnestiņš kad spīdēt sāk,
Zaķīši tur pērties nāk!
Zini, māmiņ, un, ja kas,
Aizmigt var bez pasakas!

-Sapratu es, meitiņ, tevi,
Labu mācību man devi,-
Ņem nu lupatu un slotu
Līdz ar saimnieces godu!

Es mīlu pelēko krāsu,
Jo tavas acis ir tādas-
It kā caur zvaigžņu pelniem
Svecītes aizdedzinātas.

Es mīlu dienvīdu vēju,
Jo tavas rokas ir tādas-
It kā ogļītes kvēlas
Pirkstgalos pasargātas.

Es mīlu vakara krēslu,
Jo tavi mati ir tādi-
It kā nakts tumšajā upē
Ar madarām izmazgāti.

Es mīlu visu ap tevis,
Jo tu visam saturu dod,
Man tevī baltākā gaisma
Caur pusnakti jāatrod.

Es sapnī redzēju jūru -
Ar sauli un baltām smiltīm.
Tu manus matus jauci
Ar vēja pirkstiem siltiem.
Un arī pats tu biji
Te jūra, te saule, te vējš,-
Sapņus man izkaisīji...
Kas tagad tos salasīt spēs?
Es viena pa smiltīm brienu
Prom meža klusumā zilgā,
Un dvēsele pamazām salūzt
No vējā atstātām ilgām.

Ienāc istabā manā,
Te tava balss vēl mīt,
Te tavi soļi steidzas
Uz kāpnītēm sagaidīt.
Ienāc istabā manā,
Te mēness caur logu krīt,
Un kļavlapa rūtī raugās,
Grib tevi iepazīt.
Ienāc istabā manā
Un paliec tur arī rīt,
Tā rēta dvēselē tomēr
Negrib un negrib dzīt;
Varbūt, ka lūpām tavām
Vajag to noskūpstīt.

Kā man pietrūkst tavu roku-
Karstu, degošu, kas skauj,
Kā man pietrūkst tavu acu-
Gaišu, pelēku, kas ļauj
Līdz pat dvēš'lei ieskatīties
Tavā būtībā un just
Līdzās sirdi radniecīgu,
Kas ar manu reizē pukst...
Vienā ritmā elpo nakti,
Vienā ritmā rītu tver,
Vienā ritmā saskaroties
Mīlestības vīnu dzer...
Kā man pietrūkst noreibušai
No šī sapņa vēlreiz būt.
Tu tik tālu... Vienmēr tālu...
Bet man sirds tik tuvu jūt...

Mans mīļotais, labais, kad vakarā
Saule nogrims pār Pērļa silu,
Zelts nodzisīs ozolā lapotā,
Nakts atraisīs apmetni zilu,
Izej uz brīdi pagalmā
Un klausies, cik vakars kluss...

Kā saltums no zemes piezogas...
Cik mierīgi koki dus...
Un lapas lēnlēni atraisās,
Un zīles krizdamas skan,
Un mēness baltajās asarās
Vēl dzērvju atbalsis san...

Bet kaut kur klusumā sāpe trīc,-
Kā maza malduguns aicina līdz...
Mans mīļotais, labais, tā mana sirds,-
Tavā logā kā sidraba zvaigznīte mirdz.

Un vēlreiz par pīlādžiem rūgtiem,
Par vīnu, kas vienatnē dzerts,
Par draugiem, kas neielūgti,
Par sapni, kas nenotverts.

Kādas ilgas, kad pīlādži ziedos,
Kad bites čemuros san,
Kad liekas – visu man piedos,
Pat mīlu, kas nepieder man.

Kādas sāpes, kad pīlādži ogās,
Kad dzērves prom vasaru nes,
Atkal dvēsele pretrunās mokās
Un lūdzos pēc mīlas es.

Kādas skumjas, kad pīlādži sniegos,
Tikai vīnā viss vasaras prieks,
Tikai draugos, kas varbūt ienāks
Tikai sapņos, kas aizmirst liek.

Ierodies pie manis, kad visgrūtāk,
Ierodies pie manis tad, kad sāj,
Lai pār sveci raugoties es jūtu
Mīlestību, kura dziedēt māc.

Iedzersim mēs mazliet šampanieti,
Runāsim par dzīvi atkal daudz,
Tikai tavās acīs tāda uguns,
Kurai iedegties vismazāk ļauts.

Aizmirsīsim vilšanos un skumjas,
Logā tikai mēness dzidri maigs,
Lai zied dvēseles kā naktsvijoles,
Kamēr dots tām saprašanas laiks.

Atvadies no manis, kad visgrūtāk,
Kad nemaz vēl projām netīk iet ...
Un tu jutīsi, cik sirdī viegli
Atkal balta mīlestība zied.

Cik balti snieg...
Puspasaules es atdotu par vienu-
Lai tikai snieg, lai tikai snieg,-
Vienalga man, cik dienu.

Lai snieg un remdē asinis,
Kas karstas dzīslās kūšā,
Lai snieg un tavu prombūtni
Laiks pārvērs dienās īsās.

Lai snieg un visas taciņas
Uz sirdi aizputina,
Lai maldās sāpes meklējot.
Gan laime citas zinās.

Lai tikai snieg...
Puspasaules es atdotu par vienu-
Ja balta laime atnāktu
Pie manis kādu dienu.

Aiz loga ir ziema, aiz loga ir sniegs,
Lēnām dzeru es pīlādžu vīnu,
Svecēs sarkanās liesmo mans gaistošais prieks
Un sasilda vairāk par vīnu.

Un negribas domāt, pēc mirkļa kas būs,
Kad sveču burvība gaisīs,
Vai pīlādžu rūgtums uz lūpām man žūs
Un smeldzīgās ilgas raisīs.

Vēl tavs skatiens tik glāstoši skar
Manu augumu vieglām trīsām,
Un garākās gada naktis mums ir
Tomēr mazliet par īsām.

Aiz loga ir ziema, aiz loga ir sniegs,
Visi pīlādži sudrabā kalti,
Bet glāzēs dzirkstejo rūgtenais vīns,
Un dvēselei viegli un balti.

Pabūt starp svecēm un zvaigznēm
kaut mirkli, kaut brītiņu vien,
sajust, ka zvaigznes dod gaismu,
bet sveces dvēseles sien.

Zem augstās debesu velves
Tu esi tik maziņš un sīks,
Bet siltums no tavām rokām
Ikvienam ir vajadzīgs.

Pabūt starp svecēm un zvaigznēm,
Lai atspirgst miesa un gars,
Pa mūžības tālajiem vārtiem
Nāk dvēseles svētvakars.

Laid savu dvēseli vajā,
Līdz dzīlēm lai viņai sāp –
Tad pasaules haosā skajā
Sevi pratīsi pasargāt.

ZIEMASSVĒTKU LAIKĀ

Re, apsnigušas visas tavas puķes,
Nu ledus ziedi sausās smilgās mirdz,
Un ceļš pār tīrumu ar sniegiem piebērts,
Stieg kājas kupenās, bet līksmo sirds.

Un skats uz eglēm ceļas sudrabainām,
Kam galotnes kā baltas sveces kvēl,
Mans dievnams – debesis – pār mani staro
Un dvēsele alkst saules vēl un vēl.

Drīz celsies tā ar gaismu dzidru, tīru
Pār sirdīm nogurušām prieku liet,
Un pāri klajumiem kā zirgus brīvus
Es palaidīšu savus sapņus skriet.

Par ilgām, cerībām un mīlestību,
Un jūtām patiesām lūdz mana sirds,
Bet apsnigušas visas tavas puķes,
Vien ledus ziedi sausās puķēs mirdz.

To dziesmu, kam asins krāsa,
Es dziedu, kad tiekos ar nāvi.
Tai dziesmai dzīvības krāsa,
Tai jātiek nāvei pāri.

To dziesmu, kas baltā krāsā,
Es dziedu, kad tiekos ar prieku,
Tai dziesmai - laimes krāsa,
No viņas es baltāks tieku.

To dziesmu, kam debess krāsa,
Es dziedu, kad vientuļš esmu,
Tā dziesma - cerībai māsa,
To sirdī sev līdzi nesu.

To dziesmu, kam klusuma vārdi,
To abi uz pusēm dalām,
Tā dziesma ir sāpju vārti,
Kam nevar aiziet gar malām.

Un vēl ir dziesmu bez gala,
Gan zemes, gan saules krāsā.
Pie dvēseles uguns skala
Man piedzimušas par māsām.

Es gribu brīva būt kā putns gaisā,
Kas pāri zilgmei lepni aizlido,
Lai ikdienības važas vaļā raisās
Un dvēselei kāds jaunus spārnus dod.

Es gribu brīva būt no sevis pašas
Un nedomāt par rūpestiem, kas māc.
Lai paliek malā tukšā maka bažas,
Lai paliek malā aprēķins un prāts.

Es gribu brīva būt un sapnīm ļauties,
Kas baltos padebešos domas nes,
Nevienai varai ilgāk nepakļauties
Un beidzot izjust to, kas esmu es.

Es gribu brīva būt kā putns gaisā,
Kas saviem spārnieniem paļaujas un tic,
Kas pāri laikam redz un skaidri saprot,
Ka otru dzīvi neiedos tev cits.

Ar gadiem nāk bērnība tuvāk
Un spārnus pie pleciem liek,
Un smaida ar mātes acīm,
Tēva rokās šūpota tiek.

Un liekas, tad viss bija skaistāk,
Naivāk un patiesāk,
Bet varbūt mēs tikai no dzīves
Pratām dvēseli pasargāt.

Neļāvām iekšā tur meliem
Un netīriem darbiem kāpt,
Un mīlēt gribējās tīrāk,
Dzīlāk un mūžīgāk.

Viss pasaulē grozās un mainās,
Bet labais un ļaunais tas pats,
Kas dzīvē to izšķirt vairās,
Tam vienmēr dvēselē bads.

PĒRĻU SILAM

Kā gribas uz mežu, kur brūklenāji,
Kur melleņu mētras zied,
Kā gribas pa skuju un čiekuru taku
Ar basām kājām iet.

Un raudzīties priežu vaiņagos kuplos
Un egļu tumšajā svecēs,
Un atrast strautiņu- mazu, sīku,
Pār saknēm pret sauli kas tecēs.

Iegremdēt pēdas un iegremdēt plaukstas,
Atdzerties avota veldzi,
Klausīties šalkās, vēdās un trīsās,
Aiztraukt dvēseles trīsas.

Caur bērzu aleju balto,
Pa ceļu uz mājām kas ved,
Es domās eju it bieži
Un sirds krūtīs kūleni met.

Te mana bērniņa staigā,
Uz smilgas zemenes ver,
Un bērzu zaļajās sprogās
Saules atspulgušus tver.

Un atslīgst uz ežmalīša,
Kur kakpēdiņas zied,
Kur skudriņas tekalē naigi
Un smilgās sienāzis dzied.

Tad pieglauž vaigu pie stumbra
Balti mirdzošās tāss,
Un skatās, cik atdodoši
Bēzām asaras lās ...

Bet pāri šalc zaru vēdas
Kā sapnis – reibinošs, salds,
Caur bērzu aleju balto
Tur aiziet meitenīt's balts.

Ir siena laiks un smaržo pļavas,
Kur, saulē kalstot, zāle vīst,
Un rokās gurdums novakaros,
Kad laukiem pāri krēsla līst.

Bet viens aiz otra, tad, kad vārdi
Vēl neizteikti sviedros mirkst,
Stāv pāri kalnam siena zārdi
Un saules rietā rasa dzirkst.

Bet stipras, nogurušas rokas,
Un plaukstās cietās smaržo siens,
Pie lūpām krēsla krūzi pieliek,
Līst dvēs'lei pāri rūgušpiens.

Ironiski smieklī acīs,
Ironiski smieklī lūpās,
It kā vajadzētu atcirst,
Apgriezties un projām iet...

Bet es stāvu vēl un skatos,
Raudāt, nezinu, vai smiet?
Mīlestība ir kā dadzis-
Vairāk sadzeļ nekā zied.

Un atkal sarkani pīlādži deg,
Visas mežmalas ugunīs lāso...
Caur sirdi atmiņu upe tek
Un dvēseli baltu krāso.

Es noplūcu ogas sarkanās
Un rūgteno spēku dzeru,
Sirdī vasaras noreibums lās
Kā laime, ko nepatveru.

Tas esi tu, manās atmiņās
Iekūris ugunskuru,
No tālās pīlādžu vasaras
Atnesis mīlas spēku.

Viss manī šovasar plosās un deg
Kā pīlādži sārtās liesmās,
Jūti – atkal ir dvēsele
Laimes un sāpju briesmās.

Cik sarkani šovasar pīlādži deg...
Es atceros visu un dzeru
Pīlādžu vīnu rūgtenu
Uz laimi, ko neaptveru...

Es tavās rokās kļūstu vijole,
Kas izdzied maigumu un izdzied glāstus,
Un viņas dziesmā - mana dvēsele,
Ko rudens vēji nes uz uguns sārtu.

Es ļaušu viņai sadegt kvēlojot,
Lai vēji dzirkstis padebešos nes,
Ka savā mīlā tikai tēloju -
Neviens man nesacīs uz pasaules.

Es tavās rokās kļūstu vijole.
Tu tikai spēlē tā, lai nesatrūkst
Tās stīgas, kurās dvēsele
Par mūsu mīlestību Dievu lūdz.

Rudzu vārpa, sanētāja,
Nopļaus tevi izkopts asmens,
Samals tevi dzirnu rati,
Tikai smarža paliks vējā,
Atgādinot atvasaru,
Kad tu stāvēji starp krāsām
Smagu graudu piebriedusi -
Pati zelta saules krāsā.

Un es gāju klausīdamās
Sudrabotā melodijā.
Jūtot rudens tuvošanos,
Sirds man noskumusi bija.
Tad tu noglaudi man vaigu
Mazliet asā, raupjā glāstā,
Un es sapratu – vēl sūrāks
Ir tavs liktens, mazā māsa.

Mums katram ir tāda zeme,
Kuru par sapņiem sauc.
Kas ceļu uz viņu nezin,
Tam atņemts ir pārāk daudz.

Tam nav kur dvēseli savu
Sāpošo sasildīt.
Tas neiet ārā, kad pāri
Sāk sidraba lietus līt.

Tas neredz zvaigzni, kas tumsā
Tikai tev vienam kvēl,
Tas nesajūt mīlestību,
Kura ir dzīva vēl.

Tāpēc meklējiet zemi,
Kuru par sapņiem sauc...
Lai jums no mūžam liegtā
Beidzot pasmelt ir ļauts.